

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ II

**Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
спеціалізації "Управління проектами"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 005.8(07)

У67

Укладач Г. В. Строкович

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 1 від 25.08.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Управління розвитком II : робоча програма для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Г. В. Строкович. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 62 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

УДК 005.8(07)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Головною умовою забезпечення конкурентоздатності вітчизняної економіки та її успішної інтеграції у світовий економічний простір є інноваційність розвитку підприємств, яка повинна забезпечуватися комплексно, з урахуванням технологічних, продуктових, управлінських, маркетингових та організаційних інновацій. Все це сприятиме формуванню інноваційного потенціалу та постійному його зростанню як у стратегічному, так й в поточному періодах. Тому важливим для майбутніх менеджерів є **знання** особливостей світового досвіду управління інноваційним розвитком; інформаційно-комунікаційних технологій, що його забезпечують; інфраструктури ринку інновацій і його складників; інституційного забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні; **вміння** визначати напрями інноваційного розвитку підприємств, використовувати інструментарій щодо оцінювання інноваційного потенціалу підприємств, ухвалювати управлінські рішення відносно доцільності залучення інвестицій в інноваційну діяльність. Відповідно для подальшого успішного інноваційного розвитку підприємств необхідно формування власної концепції управління, яка створюється у результаті успішного вивчення навчальної дисципліни – "Управління розвитком II", що є базовою для всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: для денної форми – 4; для заочної форми – 6	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність: 073 "Менеджмент". Спеціалізація: "Управління проектами"	Базова	
Змістових модулів: для денної форми – 3; для заочної форми – 3	Освітній ступінь: магістр	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: для денної форми – 120; для заочної форми – 180		1-й рік магістратури	1-й рік магістратури
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 5		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год	16 год
		Лабораторні	Практичні
		20 год	20 год
		Самостійна робота	
		80 год	144 год
		Вид контролю	
		залік	залік
	2 год	2 год	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання – 25 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування теоретичних знань щодо особливостей управління інноваційним розвитком проектно-орієнтованих організацій та набуття практичних навичок вико-

ристання інформаційно-комунікаційних технологій та інструментарію комплексного оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основних принципів управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку;

оволодіння навичками формування ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства та вибору відповідної стратегії;

набуття практичних навичок використання методичних підходів до оцінювання ефективності реалізації інноваційних проектів.

"Управління розвитком II" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій управління інноваційним розвитком підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес управління інноваційним розвитком проектно-орієнтованих організацій.

Предметом навчальної дисципліни є система, знань, вмінь та навичок щодо управління інноваційним розвитком підприємства.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Менеджмент організацій – II", "Планування і виконання проектних дій", "Господарське право", "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами". Своєю чергою, знання з цієї навчальної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної практики та підготовку магістерської дипломної роботи.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання лабораторних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час лекційних занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні поняття та спеціальну термінологію з управління інноваційним розвитком проектно-орієнтованих організацій; основні нормативно-правові акти, що регламентують процес здійснення інноваційної діяльності;

форми та методи державного регулювання інноваційної діяльності; структуру, передумови і проблеми створення національної інноваційної системи;

зарубіжний досвід формування національних інноваційних систем; форми передачі технологій на ринку інновацій і економічну доцільність їхнього застосування;

функцій маркетингу інноваційної продукції;

вміти:

управляти вибором напрямків інноваційного розвитку підприємства; використовувати методичні підходи до оцінки інформаційно-комунікаційних технологій та вирішувати проблеми інформаційного забезпечення інновацій;

застосовувати організаційне забезпечення інноваційної діяльності в Україні;

формувати інструментарій маркетингу інновацій на основі функціональних послідовностей інноваційного процесу;

управляти торговою маркою і аналізувати франчайзингові форми використання брэнда в контексті інноваційного маркетингу;

вибирати оптимальні маркетингові інноваційні рішення;

використовувати методичні підходи до оцінювання ефективності реалізації інноваційних проєктів;

використовувати методику комплексного оцінювання інноваційного потенціалу.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними **компетентностями**, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
УР* 1	Оцінювання циклічності економічного розвитку. Знання	Визначати інноваційний розвиток як складову економічного розвитку
		Знати теорії циклічного економічного розвитку
		Знати особливості розвитку інноваційних кластерів в умовах глобалізації економіки

1	2	3
	характерних рис інновацій. Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємства	Знати економічну сутність, класифікацію, види інновацій
		Знати сутність, напрями, принципи інноваційного розвитку підприємства
		Здійснювати вибір інноваційного розвитку підприємств
		Управляти вибором напрямів і варіантів інноваційного розвитку підприємства
		Знати методичні підходи до оцінювання інноваційного розвитку підприємства та їх інформаційне забезпечення
УР* 2	Знання функціонального призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури, моделей інформаційно-комунікаційних систем, системи методів державного регулювання інноваційної діяльності, національних інноваційні системи.	Знати сутність, елементи, функції, причини формування інноваційної інфраструктури
		Знати інфраструктуру ринку інновацій та її складові
		Знати особливості формування вітчизняної інноваційної інфраструктури
		Знати форми передачі технологій на ринку інновацій та економічну доцільність їхнього застосування
		Знати сутність інформаційно-комунікаційних технологій у контексті інноваційного розвитку
		Знати яким чином глобалізацію інноваційного розвитку зумовлюють інформаційні комунікації
		Використовувати методичні підходи до оцінювання інформаційно-комунікаційних технологій та проблеми інформаційного забезпечення інновацій
		Знати мету, принципи, завдання державного регулювання інноваційної діяльності
		Знати форми та методи державного регулювання інноваційної діяльності
Вміти застосовувати організаційне забезпечення інноваційної діяльності в Україні		
УР* 2	Ухвалення оптимальних маркетингових інноваційних рішень.	Знати структуру, передумови і проблеми створення національної інноваційної системи
		Знати зарубіжний досвід формування національних інноваційних систем
		Знати сутність, класифікацію, відмінності маркетингу інновацій
		Знати функцій маркетингу інноваційної продукції
		Вміти формувати інструментарій маркетингу інновацій на основі функціональних послідовностей інноваційного процесу
		Управляти торговою маркою й аналізувати франчайзингові форми використання бренда в контексті інноваційного маркетингу
		Вибирати оптимальні маркетингові інноваційні рішення

1	2	3
УР* 3	Вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства. Здійснення оцінювання інноваційного потенціалу підприємства	Управляти стратегічним інноваційним розвитком підприємства
		Формувати інноваційну стратегію розвитку підприємства
		Формувати бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства
		Здійснювати проектне управління інноваціями на підприємстві
		Використовувати методичні підходи до оцінки ефективності реалізації інноваційних проектів
		Знати сутність, типи, елементи, фактори впливу на інноваційний потенціал підприємства
		Використовувати методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства
		Використовувати методику комплексного оцінювання інноваційного потенціалу

* Управління розвитком ІІ

Структуру складових професійних компетентностей та їхнє формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1 додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку

Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку

1.1. Інноваційний розвиток як складова економічного розвитку.

Роль інновацій у розвитку підприємств. Правове регулювання інноваційного розвитку. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Індекс технологічного розвитку. Глобальний індекс інновацій. Властивості інноваційного розвитку.

1.2. Характеристика теорій циклічного економічного розвитку.

Циклічність. Економічний цикл. "Діловий цикл". Розвиток. Основи циклічності в економічних теоріях. Специфіка циклічності. Промисловий цикл. Причини економічного розвитку. Основні положення теорії інноваційного (економічного) розвитку Й. Шумпетера. Умови безперервності. Фактори інноваційного розвитку.

1.3. Розвиток інноваційних кластерів в умовах глобалізації економіки.

Гнучкі об'єднання суб'єктів господарської діяльності. Поняття та характерні риси кластерів. Кластерна теорія економічного розвитку. Способи класифікації кластерів. Учасники кластерів. Характерні риси та переваги кластерів. Технологічні системи і способи поширення інновацій. Технологічний уклад.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

2.1. Інновації: економічна суть, класифікація, види.

Термін "інновація". Варіанти трактування інновацій. Характерні риси інновацій. Ключові компоненти інновацій. Класифікація інновацій. Науково-технічний прогрес і його форми. Інноваційний продукт і вимоги до нього. Види інноваційної продукції.

2.2. Інноваційний розвиток підприємства: сутність, напрями, принципи.

Підходи до розуміння терміну "інноваційний розвиток". Порівняння дефініцій поняття "інноваційний розвиток підприємства". Сутність інноваційного розвитку. Напрями інноваційного розвитку організації. Проблеми інноваційного розвитку. Ключові принципи ефективної діяльності інноваційних підприємств.

Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект

3.1. Характеристика напрямів вибору інноваційного розвитку підприємств.

Напрямок інноваційного розвитку підприємства. Основні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. Класифікація напрямків інноваційного розвитку. Найбільш застосовані напрями інноваційного розвитку. Критерії оптимальності вибору напрямків інноваційного розвитку. Методи аналізу вибору напрямів інноваційного розвитку підприємства. Прояви ризикованості інноваційного розвитку.

3.2. Управління вибором напрямів і варіантів інноваційного розвитку підприємства.

Набір компонентів для виходу на ринок з новими продуктами та технологіями. Напрями розвитку ринкових можливостей. Різновиди диверсифікації виробництва. Систематизація варіантів розвитку ринкових можливостей. Цінові стратегії. Стимулювання збуту. Багаторівневий мар-

кетинг. Комплекс супутніх послуг. Продаж виробів у кредит, надання в оренду, лізинг.

3.3. Методичні підходи до оцінювання інноваційного розвитку підприємства та їх інформаційне забезпечення.

Очікуваний ефект від впровадження та реалізації напрямку інноваційного розвитку. Складові визначення ефективності напрямку інноваційного розвитку підприємства. Економічний ефект. Науково-технічний ефект. Науковий (пізнавальний) ефект. Соціальний ефект. Екологічний ефект. Складові комплексного оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства. Оцінювання ефективності напряму інноваційного розвитку. Показник споживацької привабливості продуктового напряму інноваційного розвитку. Ціна споживання інноваційної продукції. Оцінювання вигод, які отримує споживач під час використання інноваційного продукту. Групи інформаційних ресурсів: статистичні форми Державної служби статистики України, результати спеціального інноваційного огляду, що проводиться відповідно до методології ЄС, результати регулярних оглядів конкурентоздатності, інформація, зібрана різними міністерствами та різними підрозділами державних установ, дані спеціальних оглядів щодо інновацій.

Змістовий модуль 2

Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект

Тема 4. Інноваційна інфраструктура

4.1. Інноваційна інфраструктура: сутність, елементи, функції, причини формування.

Інноваційна інфраструктура. Функції інноваційної інфраструктури. Основні вектори дій суб'єктів інноваційної інфраструктури. Причини формування, підтримки і розвитку інноваційної інфраструктури. Основні елементи інноваційної інфраструктури. Завдання інноваційної інфраструктури.

4.2. Інфраструктура ринку інновацій і його складники.

Ринок інновацій: ринок наукових кадрів, ринок науково-технічної інформації та наукової продукції. Технологічний парк. Дослідницький парк. Науковий парк. Бізнес-інкубатор. Технологічний інкубатор. Центр трансферу технологій. Офіси комерціалізації технологій. Індустріальний парк. Зона розвитку нових і високих технологій. Експортно-орієнтовані зони.

Технополіс. Функції суб'єктів інноваційної інфраструктури. Основні цілі та завдання об'єктів інноваційної інфраструктури. Види джерел фінансування суб'єктів інноваційної інфраструктури.

4.3. Особливості формування вітчизняної інноваційної інфраструктури.

Інноваційна сфера України: життєздатність і тенденції розвитку. Інноваційні бізнес-інкубатори, інноваційні центри. Розвиток інноваційної інфраструктури та проблеми, що його стримують. Заходи, що потрібні для формування дієвої інноваційної інфраструктури та її властивості.

4.4. Форми передачі технологій на ринку інновацій і економічна доцільність їхнього застосування.

Чинники формування конкурентних переваг підприємства. Комерціалізація на ринку інновацій. Етапи комерціалізації. Основні форми комерціалізації інноваційного продукту. Спільне використання інноваційних продуктів. Лізинг. Лізингоотримувач. Лізингодавець. Франшиза. Франчайзинг. Комерційна концесія. Закон України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій". Трансфер. Організаційні форми та практика продажу ліцензій. Функції ліцензійних відділів. Посередники у торгівлі патентами та ліцензіями. Принципи розрахунку процентних відносин. Паушальний платіж. Розрахунок валютної виручки. Економічна ефективність продажу ліцензій.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект

5.1. Сутність інформаційно-комунікаційних технологій у контексті інноваційного розвитку.

Комунікація. Комунікація в системі організаційного керування. Інформація. Інформатизація. Інформаційні технології. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Закони інформатики. Компоненти ІКТ. Наукоємність.

5.2. Глобалізація інноваційного розвитку й інформаційні комунікації.

Інтеграція інформаційних систем. Основні стратегічні пріоритети та ключові заходи України у сфері інноваційного розвитку. Основні напрями глобального перетворення інноваційної економіки. Особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації. Позитивні аспекти глобалізації. Тенденції розвитку ринку інноваційної ІТ-продукції. Особливості сфери діяльності інформаційних технологій.

5.3. Методичні підходи до оцінювання інформаційно-комунікаційних технологій та проблеми інформаційного забезпечення інновацій.

Індекс інформаційних і комунікаційних технологій. Інноваційною системою вищого рівня. Індикатори індексу інформаційних і комунікаційних технологій економіки знань. Модель К. Шенона та У. Вівера. Модель Титова, Ліберова, Алексєєва. Функція оцінювання ефекту комунікаційного повідомлення. Інноваційні тенденції світового ІТ-ринку. Інформаційне забезпечення (ІЗ) нововведень. Соціально-комунікаційні структури. Недоліки розвитку національної інноваційної системи України.

Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект

6.1. Державне регулювання інноваційної діяльності: мета, принципи, завдання.

Основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності. Джерела фінансування інноваційної діяльності. Методи стимулювання інноваційної діяльності. Державні завдання щодо прискорення розвитку інноваційних процесів в Україні.

6.2. Форми та методи державного регулювання інноваційної діяльності.

Державне регулювання інноваційної діяльності. Основні принципи державної інноваційної політики. Система методів державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. Програмно-цільове фінансування. Державні наукові та науково-технічні програми.

6.3. Організаційне забезпечення інноваційної діяльності в Україні.

Правові передумови державної інноваційної політики. Правові підвалини інноваційної діяльності. Інституційний супровід інноваційної діяльності. Інститути, що забезпечують сертифікацію інноваційної продукції. Захист прав інтелектуальної власності. Інформаційне та консультаційне забезпечення. Експертиза проектів.

Тема 7. Національні інноваційні системи

7.1. Національна інноваційна системи: структура, передумови та проблеми створення, рівень розвитку в Україні.

Концепція національних інноваційних систем. Загальна теорія систем. Інноваційна система. Інноваційна теорія Й. Шумпетера. Теорія інституційних змін Д. Норта. Нормативно-правові документи, що забезпечують формування та розвиток національної інноваційної системи

в Україні. Основні елементи Національної інноваційної системи: підсистема генерації знань, підсистема освіти та професійної підготовки, перепідготовки кадрів, підсистема інноваційної діяльності, виробництва і реалізації продукції (послуг); підсистема інноваційної інфраструктури; підсистема управління і регулювання. Умови створення в Україні національних інноваційних систем. Ключові проблеми формування та розвитку національних інноваційних систем в Україні. Регіональна інноваційна система.

7.2. Зарубіжний досвід формування національних інноваційних систем.

Національна економічна система США. Вимоги до корпорацій. Національна інноваційна система Японії. Стратегія стимулювання інноваційного розвитку в ЄС. Підходи щодо принципів створення основ інноваційного розвитку держави. Агенти-інноватори. Модель інноваційної системи Фінляндії.

Тема 8. Маркетинг інновацій

8.1. Маркетинг інновацій: сутність, класифікація, відмінності.

Маркетинг інновацій. Принципи реалізації маркетингових заходів. Класифікація маркетингових інновацій залежно від їхньої ринкової спрямованості. Суб'єкти інфраструктури ринку маркетингових інновацій. Завдання планування інноваційної діяльності. Відмінності маркетингу інновацій від маркетингу традиційних товарів.

8.2. Функції маркетингу інноваційної продукції.

Об'єкти ринку інновацій. Класифікація ринкових потреб. Аналіз попиту на інновації. Прогнозування попиту на інновації. Трендвотчінг. Особливості товарної інноваційної діяльності. Стимулювання попиту на інноваційну продукцію. Основні інструменти Інтернет-маркетингу. Напрями інноваційних каналів збуту. Особливості маркетингової політики розподілу інноваційної продукції.

8.3. Формування інструментарію маркетингу інновацій на основі функціональних послідовностей інноваційного процесу.

Складники маркетингу інновацій. Різновиди функціональних послідовностей інноваційного процесу. Основні завданнями маркетингу інновацій. Інноваційний і життєвий цикл товару. Стратегія прощтовхування інновації на ринок. Комплекси завдань маркетингу інновацій. Схема аналізу завдань маркетингу інновацій. Основні проблеми управління маркетингом інновацій.

8.4. Управління торговою маркою й аналіз франчайзингової форми використання бренда в контексті інноваційного маркетингу.

Етапи створення бренда. Модель створення та управління маркою або брендом. Кобрендинг. Сенсорний брендинг. Франчайзинговий спосіб ведення діяльності. Роль та місце франчайзингу у процесі маркетингу інновації.

8.5. Вибір оптимального маркетингового інноваційного рішення.

Формування системи показників відбору оптимального маркетингового інноваційного рішення. Рівень конкурентоздатності інноваційного товару. Прогнозований обсяг ринку. Прогнозована інтенсивність інтеграції на ринок. Прогнозований річний обсяг продажів. Рівень забезпеченості каналами збуту. Рівень новизни продукту. Рівень канібалізації нового товару. Рівень ефективності торгового персоналу.

Змістовий модуль 3

Стратегії інноваційного розвитку підприємства

Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект

9.1. Стратегічний інноваційний розвиток підприємства.

Формування ринково-орієнтованої інноваційної стратегії розвитку підприємства. Інноваційна стратегія. Особливості формування (розроблення) інноваційної стратегії розвитку підприємства. Узагальнювальна характеристика захисної та наступальної інноваційних стратегій.

9.2. Формування інноваційної стратегії розвитку підприємства.

Інноваційна мета. Етапи інноваційної стратегії розвитку підприємства. Соціально-психологічні, організаційно-управлінські, маркетингові, економічні, виробничі, науково-технічні інновації.

9.3. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства.

Бізнес-модель підприємства та її основні елементи. Стадії інноваційного процесу розробки товару (послуги), як один з елементів бізнес-моделі. Варіанти застосування бізнес-моделі на практиці. Класифікація бізнес-моделей електронної комерції. Посередницькі моделі. Виробнича або "пряма модель". Торговельна модель. Підписна модель.

9.4. Проектне управління інноваціями на підприємстві.

Особливості управління інноваційним проектом. Схеми реалізації інноваційних проектів. Їхні переваги та недоліки. Критерії оцінювання успіху (невдачі) проекту: специфіка підприємства-інноватора, ринкові (мар-

кетингові), науково-технічні, фінансово-економічні, виробничі, стану інноваційного середовища.

9.5. Методичні підходи до оцінювання ефективності реалізації інноваційних проектів.

Загальний принцип оцінювання ефективності інноваційної діяльності. Об'єкт оцінювання ефективності інновацій. Ефективність використання нових засобів праці. Ефективність використання нових предметів праці. Показники ефективності інноваційних проектів. Інтегральний показник ефективності. Чиста теперішня вартість. Внутрішня норма рентабельності проекту. Інтегральний ефект. Індекс рентабельності інвестицій. Термін окупності інноваційного проекту. Коефіцієнт ефективності. Бюджетна ефективність. Показник Харта. Показник Віллера.

Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства

10.1. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, типи, елементи, фактори впливу.

Підходи до тлумачення поняття інноваційний потенціал. Типи інноваційного потенціалу підприємства. Інноваційний клімат. Фактори впливу на інноваційний потенціал підприємства. Матеріально-технічні, фінансові, організаційні, кадрові ресурси; соціально-психологічні фактори. Вимоги до організаційної структури підприємства. Інноваційність персоналу та її складники. Кадровий складник інноваційного потенціалу. Цілі інноваційної діяльності. Ресурсний підхід. Нематеріальні активи. Інноваційна активність і фактори, що її обумовлюють.

10.2. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.

Детальний і діагностичний підходи до оцінювання інноваційного потенціалу. Система показників для оцінювання інноваційного потенціалу підприємства: фінансова, кадрова, матеріально-технічна, інформаційна, ринкова складові. Проблеми діагностики інноваційного потенціалу підприємства. Послідовність оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. Комплексний й системний підходи у процесі дослідження інноваційного потенціалу. Комплексна структура. Аналіз структури інноваційного потенціалу. Інноваційна активність підприємства.

10.3. Методика комплексного оцінювання інноваційного потенціалу.

Вимоги до системи показників комплексного оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. Складники загального оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства. Матриця інноваційного потенціала

лу. Визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства. Стандартизація значень економічних показників. Шкала бажаності Харрінгтона.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання змістовних модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок навчальної дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма						заочна форма			
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі		
		Лекційні	Практичні	Лабораторні	Проведення підсумкового контролю	Самостійна робота (підготовка до занять)		Лекційні	Практичні	Самостійна робота (підготовка до занять)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1										
Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку										
<i>Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку</i>	12	2	-	2	-	8	19	2	2	15
<i>Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку</i>	12	2	-	2	-	8	18	1	2	15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	12	2	-	2	-	8	13	1	2	10
Разом за змістовим модулем 1	36	6	-	6	-	24	50	4	6	40
Змістовий модуль 2										
Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект										
Тема 4. Інноваційна інфраструктура	12	2	-	2	-	8	19	2	2	15
Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект	12	2	-	-	2	7	19	2	2	15
Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	12	2	-	2	-	9	19	2	2	15
Тема 7. Національні інноваційні системи	12	2	-	2	-	9	19	2	2	15
Тема 8. Маркетинг інновацій	12	2	-	2	-	9	24	2	2	20
Разом за змістовим модулем 2	60	10	-	8	2	42	100	10	10	80
Змістовий модуль 3										
Стратегії інноваційного розвитку підприємства										
Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект	12	2	-	2	-	8	15	1	2	12
Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства	12	2	-	-	2	6	15	1	2	12
Разом за змістовим модулем 3	24	4	-	2	2	14	30	2	4	24
Усього годин за дисципліною	120	20	-	16	4	80	180	16	20	144

5. Теми лабораторних занять

Лабораторне заняття – це форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи досліді з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. У ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетентностей і практичних навичок роботи з комп'ютерним обладнанням відповідними програмними продуктами. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають ці звіти перед викладачем (табл. 5.1).

Перелік тем лабораторних занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку			
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку.	<i>Завдання 1.</i> Оцінювання циклічності економічного розвитку у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 13; 16; 17; 20; 23; 27; 28; 30; 36; 41; 50; 53; 62; 65]
<i>Тема 2.</i> Ключові поняття інноваційного розвитку	<i>Завдання 2.</i> Визначення вплив інновацій на зміну чистого прибутку в плановому періоді у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 20; 30; 50; 62; 63]
<i>Тема 3.</i> Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	<i>Завдання 3.</i> Вибір напрямку інноваційного розвитку підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [11 – 13; 20; 31; 32; 27; 41 – 43; 52; 53]
Усього за змістовим модулем 1		6	
Змістовий модуль 2			
Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект			
<i>Тема 4.</i> Інноваційна інфраструктура	<i>Завдання 4.</i> Здійснення оцінювання ефективності інноваційних процесів у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 23; 28; 43; 50; 61; 64; 65]
<i>Тема 5.</i> Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект	<i>Колоквіум</i> за темами 1 – 5	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [32; 37; 38; 54; 55; 60; 65]
<i>Тема 6.</i> Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	<i>Завдання 6.</i> Здійснення оцінювання сформованості інформаційного середовища розвитку підприємств у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 16; 23 – 28; 30; 36; 42; 61]

1	2	3	4
Тема 7. Національні інноваційні системи	Завдання 7. Здійснення оцінювання інноваційного потенціалу підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 16; 17; 20; 23 – 28; 30; 36; 40; 42]
Тема 8. Маркетинг інновацій	Завдання 8. Ухвалення оптимального маркетингового інноваційного рішення у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 18; 49]
Усього за змістовим модулем 2		10	
Змістовий модуль 3 Стратегії інноваційного розвитку підприємства			
Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект	Завдання 9. Вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [11; 16; 22; 29; 42; 46; 57; 58]
Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства	Колоквіум за темами 6 – 10	2	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [21; 28; 33; 34; 37; 42; 61]
Усього за змістовим модулем 3		4	
Усього годин		20	

5.1. Приклади типових лабораторних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Завдання 2. Діяльність підприємства до впровадження інновації характеризується такими показниками:

обсяг реалізації з урахуванням ПДВ складає 2,7 млн грн;

собівартість продукції – 1 250 тис. грн;

вартість нової техніки – 370 тис. грн;

витрати на утримання та експлуатацію обладнання – 110 тис. грн/год;

кількість вивільнених основних робочих – 15 осіб.

За чинних в Україні ставок ПДВ і податку на прибуток визначити вплив інновації на зміну чистого прибутку в році, наступному за базовим, якщо:

1) впроваджується нова техніка балансовою вартістю, тис. грн, за норми амортизації $H_a = 15\%$, що вимагає додаткових площ вартістю $K_{пл} = 180$ тис. грн за норми амортизації $H_{пл} = 5\%$;

2) додаткові витрати з експлуатації нового обладнання складають 120 тис. грн/рік;

3) за рахунок механізації праці вивільнено 15 основних робітників з середньомісячною заробітною платою $Z_{пр} = 3\,300$ грн/міс., відрахування на соціальні потреби за розрахунків беруться поточні;

4) зріс обсяг реалізації продукції, що призвело до зростання прибутку від реалізації продукції на суму $ДПр = 200$ тис. грн.

Визначити вплив інновацій на зміну чистого прибутку в плановому періоді у середовищі *Microsoft Excel*.

Змістовий модуль 2

Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект

Тема 7. Національні інноваційні системи

Завдання 7. На основі інформації за останні 5 років, яку подано у формі № 1-інновація (річна) розрахувати показники оцінювання використання інноваційного потенціалу підприємства (табл. 5.2), а також відповідний інтегральний показник та здійснити його прогнозування на майбутній період.

Здійснити відповідні розрахунки у середовищі *Microsoft Excel*.

Таблиця 5.2

Показники оцінювання використання інноваційного потенціалу підприємства

Ознака групування	Показник	Формула розрахунку показника
1	2	3
Показники реалізації інноваційної продукції	Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції	Відношення реалізованої інноваційної продукції до всієї реалізованої продукції
	Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), що є новою для певного ринку	Відношення реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), що є новою для певного ринку до усієї реалізованої продукції

1	2	3
	Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), яка є новою лише для підприємства, що аналізується	Відношення реалізованої інноваційної продукції, що є новою лише для аналізованого підприємства до всієї реалізованої продукції
Показники впровадження інновацій	Коефіцієнт упровадження інноваційних машин, устаткування, приладів, апаратів тощо	Відношення кількості впроваджених інноваційних машин, устаткування, приладів, апаратів тощо до усієї кількості впроваджених машин, устаткування, приладів, апаратів тощо
	Коефіцієнт ступеня новизни технології	Відношення кількості принципово нових технологій до нових для України

Змістовий модуль 3

Стратегії інноваційного розвитку підприємства

Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект

Завдання 9. Розрахувати показники адаптивного потенціалу інноваційного розвитку (табл. 5.3) та фінансового потенціалу інноваційного інвестування у середовищі *Microsoft Excel*. Здійснити вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства й охарактеризувати її.

Таблиця 5.3

Показники адаптивності потенціалу інноваційного розвитку

Показники	Формула для розрахунку
1	2
Показник адаптивності виробничих потужностей	$K_{a.v.p.} = (Q_{ун.} + Q_{сп.ад.}) / Q_{ун.},$ де $Q_{ун.}$ – кількість одиниць універсального обладнання, що є на підприємстві; $Q_{сп.ад.}$ – кількість одиниць спеціального обладнання, здатного до швидкого переналагоджування (з широкою номенклатурою спеціальних пристосувань), що є на підприємстві; $Q_{заг.обл.}$ – загальна кількість обладнання на підприємстві
Показник адаптивності технологій	$K_{a.t.} = (T_{гр.т.} + T_{ін.} + T_{н.ін.}) / T_{заг.},$ де $T_{гр.т.}$ – кількість групових технологій (технологічних принципів), задіяних у виробництві продукції на підприємстві;

1	2
	<p>$T_{ін.}$ – кількість технологій (технологічних принципів), задіяних у виробництві більш, ніж одного інноваційного продукту на підприємстві;</p> <p>$T_{н.ін.}$ – кількість нових сучасних технологій (технологічних принципів), які були впроваджені на підприємстві в останні роки; під час вимірювання $T_{гр.т.}$, $T_{ін.}$, $T_{н.ін.}$ слід уникати подвійного рахунку;</p> <p>$T_{заг.}$ – загальна кількість технологій (технологічних принципів), задіяних у виробничому процесі на цьому підприємстві</p>
Показник адаптивності виробничих приміщень	$K_{а.п.} = (S_{ун.в.ц.} + S_{а.}) / S_{заг.},$ <p>де $S_{ун.в.ц.}$ – площа універсальних виробничих цехів, м²;</p> <p>$S_{а.}$ – площа виробничих приміщень, адаптованих до швидкого перепланування, м²;</p> <p>$S_{заг.}$ – загальна площа виробничих приміщень, без урахування тих площ, які зайняті організаційно-управлінськими підрозділами, м²</p>
Показник адаптивності кадрів	$K_{а.к.} = (Ч_{в.о.} + Ч_{підв.кваліф.} + Ч_{б.35}) / Ч_{заг.},$ <p>де $Ч_{в.о.}$ – чисельність працівників, які мають вищу освіту, осіб;</p> <p>$Ч_{підв.кваліф.}$ – чисельність працівників, які мають високу кваліфікацію та останнім часом підвищували її, осіб;</p> <p>$Ч_{б.35}$ – чисельність працівників, які мають неповну вищу освіту віком до 35 років включно, осіб;</p> <p>$Ч_{заг.}$ – загальна чисельність працівників на підприємстві, осіб</p>
Показник адаптивності спеціальних резервів	<p>Характеризує здатність забезпечити швидку пристосованість підприємства до впровадження незапланованих інноваційних рішень. Цей показник пропонується визначати експертним шляхом у частках одиниці.</p>

Фінансовий потенціал інноваційного інвестування (ФПІІ) визначається як сума потенціалів інвестування: 1) власних коштів, 2) залучених коштів, 3) позикових коштів, 4) потенціалу активів, а саме потенціалу їхньої ліквідності; 5) потенціалу можливостей підприємства, зокрема серед можливостей розглядається здатність підприємства швидко залучати кошти й імідж підприємства як позичальника. Визначення ФПІІ здійснюється простими методами прогнозування (табл. 5.3).

Прості (сингулярні) методи прогнозування

Методи	Зміст методу
Інтер- і екстраполяційні методи	Перенос (поширення) на майбутнє встановлених закономірностей розвитку об'єкта та взаємозв'язків між його параметрами
Структурно-аналітичні методи	Синтез-аналіз якісних і кількісних даних про можливі стани об'єкта і навколишнього середовища з метою встановлення нових станів і зв'язків
Експертні методи	Одержання й узагальнення суджень фахівців про об'єкт прогнозу та його оточення
Методи аналогії	Використання інформації щодо характеристик аналогічних (схожих) об'єктів і процесів

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 66,7 % (80 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (120 годин). У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних й комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) і огляд літературних джерел

за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку				
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку	Вивчення лекційного матеріалу, огляд теоретичного матеріалу з теми. Визначення причин циклічності та рушійних сил прогресу	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 13; 16; 17; 20; 23; 27; 28; 30; 36; 41; 50; 53; 62; 65]
<i>Тема 2.</i> Ключові поняття інноваційного розвитку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення характерних рис інновацій, відмінності понять "інноваційний продукт" та "інноваційна продукція", напрямів інноваційного розвитку підприємства в сучасній економіці	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 20; 30; 50; 62; 63]

1	2	3	4	5
<i>Тема 3.</i> Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення критеріїв оптимальності під час вибору інноваційного розвитку підприємства та напрямів розвитку ринкових можливостей	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [11 – 13; 20; 31; 32; 27; 41 – 43; 52; 53; 59]
Усього за змістовим модулем 1		24		
Змістовий модуль 2				
Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект				
<i>Тема 4.</i> Інноваційна інфраструктура	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою. Визначення функціонального призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури. Ідентифікація заходів активізації становлення та розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 23; 28; 43; 50; 61; 64; 65]
<i>Тема 5.</i> Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення моделей інформаційно-комунікаційних систем Підготовка до колоквіуму за темами 1 – 5	7	Колоквіум за темами 1 – 5	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [32; 37; 38; 54; 55; 60; 65]
<i>Тема 6.</i> Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Визначення складових інституційного забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні	9	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 16; 23 – 28; 30; 36; 42; 61]
<i>Тема 7.</i> Національні інноваційні системи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення основних елементів національної інноваційної системи України	9	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [12; 16; 17; 20; 23 – 28; 30; 36; 40; 42; 46]

1	2	3	4	5
<i>Тема 8. Маркетинг інновацій</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Визначення завдань маркетингу інновацій під час реалізації стратегій втягування інновацій ринком, прощтовхування інновацій ринком	9	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [13; 18; 49]
Усього за змістовим модулем 2		42		
Змістовий модуль 3 Стратегії інноваційного розвитку підприємства				
<i>Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення інноваційної стратегії певного підприємства, основні елементи його бізнес-моделі	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [11; 16; 22; 29; 42; 46; 57; 58]
<i>Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Визначення та оцінювання елементів інноваційного потенціалу підприємства	6	<i>Колоквіум</i> за темами 6 – 10	Основна: [1 – 10]. Додаткова: [21; 28; 33; 34; 37; 42; 61]
Усього за змістовим модулем 3		14		
Усього за дисципліною		80		

6.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку

1. Визначте роль інновацій у розвитку підприємств.
2. Охарактеризуйте правове регулювання інноваційного розвитку.
3. Яка динаміка індексу глобальної конкурентоспроможності, індексу технологічного розвитку, глобального індексу інновацій?
4. Визначте властивості інноваційного розвитку.
5. Чому циклічність варто розглядати як постійну динамічну характеристику ринкової економіки?
6. У чому полягає специфіка підходів до розуміння причин циклічності?

7. У зв'язку з чим у сучасних умовах економічний цикл заведено окреслювати як "діловий цикл"?
8. Хто з учених вперше вказав на періодичність економічного розвитку, в тому числі й інноваційного?
9. Завдяки якому виявленому взаємозв'язку М. Туган-Барановський встановив, що не попит регулює пропозицію, а навпаки?
10. Чому в економіці циклічність має свою специфіку?
11. Проаналізуйте досліджені виведені М. Кондратьєвим чотири основні закономірності циклів.
12. Охарактеризуйте основні положення теорії інноваційного (економічного) розвитку Й. Шумпетера.
13. Що є основною рушійною силою прогресу та чому?
14. Охарактеризуйте поняття та риси кластерів.
15. Визначте суть кластерної теорії економічного розвитку.
16. Наведіть способи класифікації кластерів, їхніх учасників, характерні риси та переваги.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

1. Проаналізуйте термін "інновація" та його характерні риси, базуючись на узагальненні різних точок зору.
2. Як в українському законодавстві окреслюється поняття "інновації"?
3. Які ключові компоненти містить дефініція "інновація"?
4. Охарактеризуйте ознаки сучасної класифікації інновацій.
5. Чому інноваційна діяльність часто ототожнюється з науковою або науково-дослідною діяльністю?
6. У чому полягають відмінності понять "інноваційний продукт" та "інноваційна продукція"?
7. Проаналізуйте основні підходи до розуміння терміну "інноваційний розвиток".
8. Дайте характеристику основним напрямам інноваційного розвитку підприємства в сучасній економіці.
9. Чому не всі підприємства й організації, які створюють інновації вважаються інноваційними?
10. Визначте ключові принципи ефективної діяльності інноваційних підприємств.

Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект

1. На прикладі певного підприємства визначте напрямки його інноваційного розвитку.
2. Які фактори чинять пріоритетний вплив на інноваційний розвиток підприємства у вітчизняних умовах?
3. У чому полягають особливості напрямів інноваційного розвитку залежно від спонукальних мотивів підприємства-інноватора та споживача?
4. Перелічіть критерії оптимальності під час вибору інноваційного розвитку підприємства.
5. Яким чином результати SWOT-аналізу можна застосувати під час вибору напрямів інноваційного розвитку?
6. У чому полягає сутність застосування методу Дельфі під час вибору напрямів інноваційного розвитку?
7. Які напрями розвитку ринкових можливостей є найбільш доцільними до застосування на регіональному ринку?
8. Які існують напрями розвитку ринкових можливостей?
9. Вкажіть прояви ризикованості інноваційного розвитку.
10. Охарактеризуйте складники визначення ефективності напрямів інноваційного розвитку підприємства.
11. Які показники і критерії враховує оцінювання з позиції споживача та виробника інновацій?
12. Яким чином визначається ефективність рекламних заходів?
13. Охарактеризуйте складові визначення ефективності напрямку інноваційного розвитку підприємства.
14. Які можуть бути отримані ефекти у результаті інноваційного розвитку?
15. Яким чином здійснюється розрахунок показника споживацької привабливості продуктового напрямку інноваційного розвитку?
16. Які інформаційні ресурси використовуються під час ухвалення управлінського рішення щодо інноваційного розвитку?
17. Яким чином здійснюється оцінювання вигод, які отримує споживач під час використання інноваційного продукту?

Тема 4. Інноваційна інфраструктура

1. Що таке "інноваційна інфраструктура" та які основні функції вона виконує?

2. У чому полягає функціональне призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури?
3. На що спрямовується діяльність об'єктів інноваційної інфраструктури?
4. Визначте основний спектр проблем, що стримують розвиток інноваційної інфраструктури в Україні?
5. Які заходи можуть активізувати становлення та розвиток вітчизняної інноваційної інфраструктури?
6. Охарактеризуйте структуру ринку інновацій.
7. У чому полягає специфіка процесу комерціалізації інноваційного продукту?
8. Які форми комерціалізації інноваційного продукту є, на ваш погляд, найбільш результативними у вітчизняних умовах?
9. Які існують види джерел фінансування суб'єктів інноваційної інфраструктури?
10. Які заходи потрібно здійснити для формування дієвої інноваційної інфраструктури?
11. Вкажіть фактори формування конкурентних переваг підприємства.
12. Охарактеризуйте етапи комерціалізації.
13. Яким чином здійснюється державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій?
14. Які існують організаційні форми продажу ліцензій?
15. Перелічіть функції ліцензійних відділів.
16. Які існують посередники у торгівлі патентами і ліцензіями.
17. Визначте принципи розрахунку процентних відносин.
18. Що таке "паушальний платіж"?
19. Яким чином здійснюється розрахунок валютної виручки.?
20. Яким чином визначається економічна ефективність продажу ліцензій.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект

1. Визначте термін "комунікація". Охарактеризуйте комунікації в системі організаційного керування.
2. Викладіть етимологію терміну "інформаційно-комунікаційні технології".

3. Ідентифікуйте компоненти інформаційно-комунікаційних технологій.
4. Охарактеризуйте особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації.
5. Обґрунтуйте основні стратегічні пріоритети та ключові заходи України у сфері інноваційного розвитку.
6. Окресліть особливості сфери діяльності інформаційних технологій.
7. Визначте тенденції розвитку ринку інноваційної ІТ- продукції.
8. Які індикатори індексу інформаційних і комунікаційних технологій економіки знань?
9. Охарактеризуйте модель інформаційно-комунікаційних систем К. Шенона та У. Вівера. Відповідь обґрунтуйте.
10. Охарактеризуйте модель інформаційно-комунікаційних систем Титова, Ліберова, Алексєєва. Відповідь обґрунтуйте.
11. Обґрунтуйте інформаційне забезпечення нововведень як сучасний напрям інформаційної діяльності соціально-комунікаційних структур.
12. Аргументуйте недоліки розвитку національної інноваційної системи України.

Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект

1. Охарактеризуйте основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності за критеріями їхнього реального виконання.
2. Що є джерелами фінансування інноваційної діяльності та які з них є пріоритетними?
3. Що є основними факторами необхідності активізації державного регулювання інноваційної діяльності?
4. Які є методи стимулювання інноваційної діяльності?
5. Що є пріоритетними завданнями державного регулювання інноваційної діяльності?
6. Які основні принципи державної інноваційної політики?
7. У чому полягає індикативний характер державного регулювання інноваційної діяльності?
8. Охарактеризуйте систему методів державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.
9. Коли застосовується програмно-цільове фінансування?
10. Які існують державні наукові та науково-технічні програми?

11. Перерахуйте основні заходи державного регулювання інноваційної діяльності.

12. Охарактеризуйте основні складові інституційного забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні.

13. Які існують інститути, що забезпечують сертифікацію інноваційної продукції?

14. Яким чином здійснюється захист прав інтелектуальної власності?

15. Які організації здійснюють інформаційне та консультативне забезпечення?

16. Охарактеризуйте процедуру експертизи проектів і випадки її здійснення.

Тема 7. Національні інноваційні системи

1. Як формувалася дефініція терміну "національна інноваційна система"? Чим це було зумовлено?

2. Охарактеризуйте концепцію національних інноваційних систем.

3. Охарактеризуйте загальну теорію систем.

4. Визначте основні положення інноваційної теорії Й. Шумпетера.

5. Ідентифікуйте теорію інституційних змін Д. Норта.

6. Назвіть основні нормативно-правові документи, які забезпечують формування та розвиток національної інноваційної системи в Україні.

7. Виокремте основні елементи національної інноваційної системи в Україні.

8. Аргументуйте ключові умови формування та розвитку національних інноваційних систем в Україні.

9. Вкажіть ключові проблеми формування та розвитку національних інноваційних систем в Україні.

10. Охарактеризуйте систему керування регіональним інноваційним розвитком.

11. Викладіть першочергові завдання створення ефективної національної інноваційної системи в Україні.

12. Охарактеризуйте Національну економічну систему США. Які вимоги ставляться до корпорацій?

13. Охарактеризуйте Національну інноваційну систему Японії.

14. Яка існує стратегія стимулювання інноваційного розвитку в ЄС?

15. Охарактеризуйте модель інноваційної системи Фінляндії.

Тема 8. Маркетинг інновацій

1. У чому полягає сутність маркетингових інновацій?
2. Охарактеризуйте основні принципи маркетингу інновацій.
3. Які особливості маркетингу інноваційної продукції?
4. Які відмінності маркетингу інновацій від маркетингу традиційних товарів?
5. Які об'єкти ринку інновацій і яким чином слід класифікувати ринкові потреби?
6. Обґрунтуйте першочергові завдання маркетингу інновацій під час реалізації стратегії втягування інновацій ринком.
7. Обґрунтуйте першочергові завдання маркетингу інновацій під час реалізації стратегії прощтовхування інновацій ринком.
8. Охарактеризуйте основні інструменти інтернет-маркетингу.
9. Аргументуйте модель створення та управління маркою або брендом з урахуванням основ інноваційного маркетингу.
10. Охарактеризуйте франчайзинговий спосіб ведення діяльності.
11. Як формується система показників відбору оптимального маркетингового інноваційного рішення?
12. Охарактеризуйте показники оцінювання рівня якості маркетингового інноваційного рішення.

Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект

1. Охарактеризуйте типологізацію та дайте детальну декомпозицію інноваційної стратегії за різними її складовими.
2. Охарактеризуйте етапи інноваційної стратегії підприємства.
3. Вкажіть особливості формування (розроблення) інноваційної стратегії розвитку підприємства.
4. За якими класифікаційними аспектами розрізняють типи інноваційних стратегій?
5. Наведіть узагальнювальну характеристику захисної та наступальної інноваційних стратегій.
6. Викладіть етимологію поняття "бізнес-модель" підприємства.
7. Охарактеризуйте змістовні блоки, які об'єднують основні елементи бізнес-моделі підприємства.
8. Наведіть класифікацію бізнес-моделей електронної комерції.
9. Поясніть сутність критеріїв за якими оцінюють інноваційний проєкт. Відповідь обґрунтуйте.

10. Вкажіть особливості управління інноваційним проектом.
11. Викладіть базові показники ефективності інноваційних проектів.
12. Охарактеризуйте схеми реалізації інноваційних проектів. Їхні переваги та недоліки.

Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства

1. Які існують підходи до тлумачення поняття інноваційний потенціал?
2. Вкажіть типи інноваційного потенціалу підприємства.
3. Які фактори обумовлюють інноваційний клімат.
4. Що визначає рівень інноваційних можливостей усіх суб'єктів господарської діяльності?
5. Чому підприємства повинні постійно відслідковувати зміни інноваційного клімату, а також систематично працювати над формуванням та вдосконаленням власної інноваційної культури?
6. Охарактеризуйте основні елементів інноваційного потенціалу підприємства.
7. Як взаємопов'язані поняття "інноваційний потенціал" і "інноваційна активність"?
8. Які підходи до оцінювання інноваційного потенціалу виокремлюють в економічній літературі?
9. Чим зумовлюється інноваційна активність підприємства?
10. Обґрунтуйте, чому в сучасних умовах з метою розроблення ефективного механізму управління інноваційним потенціалом доцільно використовувати систему показників.
11. Які існують вимоги до системи показників комплексного оцінювання інноваційного потенціалу підприємства?
12. Які складові загального оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства та яким чином визначається інтегральний показник інноваційного потенціалу підприємства?

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

8. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 8.1; 8.2).

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку	Лекція проблемного характеру з питання "Інноваційний розвиток як складова економічного розвитку", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Ключові поняття інноваційного розвитку	Міні-лекція з питання "Інноваційний розвиток підприємства: сутність, напрями, принципи", банки візуального супроводу"
<i>Тема 3.</i> Вибір напрямків розвитку підприємства: інноваційний аспект	Лекція проблемного характеру з питання "Управління вибором напрямків і варіантів інноваційного розвитку підприємства", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Інноваційна інфраструктура	Міні-лекція з питання "Особливості формування вітчизняної інноваційної інфраструктури", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2
<i>Тема 5.</i> Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект	Лекція проблемного характеру з питання "Глобалізація інноваційного розвитку та інформаційні комунікації", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	Лекція проблемного характеру з питання "Організаційне забезпечення інноваційної діяльності в Україні"
<i>Тема 7.</i> Національні інноваційні системи	Міні-лекція з питання "Національна інноваційна системи: структура, передумови і проблеми створення, рівень розвитку в Україні", банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Маркетинг інновацій	Міні-лекція з питання "Формування інструментарію маркетингу інновацій на основі функціональних послідовностей інноваційного процесу", банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: Інноваційний аспект	Лекція проблемного характеру з питання "Стратегічний інноваційний розвиток підприємства", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Інноваційний потенціал підприємства	Міні-лекція з питання "Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства", банки візуального супроводу

Таблиця 8.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку	<i>Лабораторне заняття.</i> Оцінювання циклічності економічного розвитку у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, презентації
<i>Тема 2.</i> Ключові поняття інноваційного розвитку	<i>Лабораторне заняття.</i> Визначення впливу інновацій на зміну чистого прибутку в плановому періоді у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, презентації

1	2	3
Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	<i>Лабораторне заняття. Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємства у середовищі Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 4. Інноваційна інфраструктура	<i>Лабораторне заняття. Оцінювання ефективності інноваційних процесів у середовищі Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	<i>Лабораторне заняття. Ухвалення оптимального маркетингового інноваційного рішення у середовищі Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, презентації
Тема 7. Національні інноваційні системи	<i>Лабораторне заняття. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства у середовищі Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, презентації
Тема 8. Маркетинг інновацій	<i>Лабораторне заняття. Ухвалення оптимального маркетингового інноваційного рішення у середовищі Microsoft Excel</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації

Основні відмінності активних й інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою та технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю

логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити та здійснити їхню селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних работ. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини навчальної дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться у формі колоквіуму. **Колоквіум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться як диференційований залік за накопичувальною бально-рейтинговою системою.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність того або іншого складника знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточна контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та містить тестові та практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина та міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних і семінарських заняттях.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку за накопичувальною бально-рейтинговою системою у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Студент **не отримує залік**, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 60 балів.

Типова структура колоквіуму за змістовим модулем 1 за навчальною дисципліною "Управління розвитком II"

Завдання 1. Дати відповіді на тестові запитання.

1. Економічне забезпечення управління інноваційним розвитком маркетингової діяльності підприємства має відповідати таким принципам:

а) принцип пріоритету споживача над виробником;

- б) принцип субсидіарності;
- в) принцип новизни;
- г) принцип соціальної спрямованості інновацій.

2. Ідея інновацій – це:

- а) певний варіант ринкової поведінки організації;
- б) найбільш загальне уявлення про товар, який підприємство могло б запропонувати ринку;
- в) варіант щодо отримання максимального прибутку підприємством;
- г) певний варіант узгодження інноваційного потенціалу підприємства із новими викликами ринку.

3. Джерела ідей інновацій – це:

- а) результати ситуаційного й імітаційного моделювання поведінки споживачів;
- б) результати маркетингових ринкових досліджень;
- в) результати аналізу діяльності конкурентів;
- г) усі відповіді вірні.

4. Критеріями оцінювання інновацій не можуть бути:

- а) місткість ринку;
- б) потенційна тривалість життєвого циклу нової продукції;
- в) ступінь ризику і можливість запобігання йому;
- г) вимоги нормативних актів щодо впровадження інновацій.

5. Розроблення задуму інновації – це:

- а) вивчення місткості ринку;
- б) аналіз розробок у галузі науки і техніки;
- в) виражена в зрозумілій для споживачів формі ідея інновації і його перевірка;
- г) ситуаційне та імітаційне моделювання поведінки споживачів.

6. Формування критеріальної бази для оцінювання альтернатив маркетингових інноваційних рішень необхідно здійснювати через:

- а) критерії оцінювання рівня ризику та якості маркетингового інноваційного рішення;
- б) критерії оцінювання рівня прибутковості та якості маркетингового інноваційного рішення;

в) критерії оцінювання рівня рентабельності та ризику маркетингового інноваційного рішення;

г) критерії оцінювання рівня споживчої прихильності та ризику маркетингового інноваційного рішення.

7. Які існують напрями інноваційного розвитку відповідно до стратегічної спрямованості?

а) збалансований, наступальний, захищаючий, абсорбуючий;

б) локальний, глобальний;

в) стратегічного, оперативного, тактичного;

г) довгостроковий, середньостроковий, короткостроковий.

8. Який напрям інноваційного розвитку характеризує збитковість для підприємства-інноватора та прибутковість для споживача?

а) ефект чорного кола;

б) ефект іміджу;

в) ефект симпатій споживача;

г) всебічні переваги.

9. Який напрям інноваційного розвитку характеризує прибутковість для підприємства-інноватора та збитковість для споживача;

а) ефект чорного кола;

б) ефект іміджу;

в) завоювання симпатій споживача;

г) всебічні переваги?

10. Зіставлення ринкових можливостей і загроз із сильними і слабкими сторонами діяльності підприємства використовується у:

а) GAP – аналізі;

б) STP – аналізі;

в) SWOT – аналізі;

г) матриці БКГ.

11. Варіант глибокого впровадження на ринок передбачає:

а) розширення ринку через охоплення нових сегментів у тих же регіонах;

б) пропонування на нових ринках нових товарів, які розвивають традиційні напрями діяльності підприємства;

- в) використання цінових стратегій;
- г) поповнення своєї номенклатури виробами, які з техніко-технологічного та маркетингового погляду схожі на наявні товари.

12. Варіант розширення меж ринку передбачає:

- а) розширення ринку через охоплення нових сегментів збуту тих же регіонах;
- б) пропонування на нових ринках нових товарів, які розвивають традиційні напрямки діяльності підприємства;
- в) використання цінових стратегій;
- г) поповнення своєї номенклатури виробами, які з техніко-технологічного та маркетингового погляду схожі на наявні товари.

13. Диверсифікація виробництва і збуту передбачає:

- а) розширення ринку через охоплення нових сегментів збуту тих же регіонах;
- б) пропонування на нових ринках нових товарів, які розвивають традиційні напрямки діяльності підприємства;
- в) використання цінових стратегій;
- г) поповнення своєї номенклатури виробами, які з техніко-технологічного та маркетингового погляду схожі на наявні товари.

14. Оцінку і попередній вибір найбільш перспективних напрямів інноваційного розвитку здійснюють з позицій:

- а) вимог ринку та вимог споживачів;
- б) прибутковості та витрат;
- в) підприємства-інноватора та споживача інновацій;
- г) ресурсозабезпеченості, ресурснезалежності та зменшення ресурсоемності.

15. Ціна споживання інноваційної продукції містить:

- а) величину вільного часу, отриманого в результаті використання інноваційної продукції;
- б) ціну товару та витрати, пов'язані з його експлуатацією;
- в) мінімальну серед цін на інноваційну або існуючу на ринку продукцію;
- г) показник споживацької привабливості продуктового напрямку інноваційного розвитку.

Завдання 2. Діяльність підприємства до впровадження інновації характеризується такими показниками:

обсяг реалізації з урахуванням ПДВ складає 2,7 млн. грн;

собівартість продукції – 1 250 тис. грн;

вартість нової техніки – 370 тис. грн;

витрати по експлуатації РСЕО – 110 тис. грн/год;

кількість вивільнених основних робочих – 15 осіб.

За чинних в Україні ставок ПДВ і податку на прибуток визначити вплив інновації на зміну чистого прибутку в року, наступного за базовим, якщо:

1) впроваджується нова техніка балансовою вартістю, тис. грн за норми амортизації $N_a = 15\%$, що вимагає додаткових площ вартістю $K_{пл} = 180$ тис. грн за норми амортизації $N_{пл} = 5\%$;

2) додаткові витрати з експлуатації нового обладнання на рівні РСЕО складає 120 тис. грн/рік;

3) за рахунок механізації праці вивільнено 15 основних робітників з середньомісячною заробітною платою $Z_{пр} = 3300$ грн/міс., відрахування на соціальні потреби за розрахунків беруться поточні;

4) зріс обсяг реалізації продукції, що призвело до зростання прибутку від реалізації продукції на суму ДПр = 200 тис. грн.

Визначити вплив інновацій на зміну чистого прибутку в плановому періоді у середовищі *Microsoft Excel*.

Максимальна кількість балів для оцінювання завдань колоквиуму – 15. Кожне завдання колоквиуму оцінюється окремо: кожне – по 7,5 балів.

Кожна вірна відповідь на тестове запитання оцінюється в 0,5 бала.

Алгоритм вирішення практичного завдання включає окремі етапи, які відрізняються складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного у такий спосіб:

Оцінювання за правильність виконання **практичного завдання дорівнює 7,5 балам** і містить:

2 бали – наявність оригінальної версії щодо вирішення завдання;

1,5 бали – наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання;

2 бали – арифметична правильність розрахунків і охайність представлення результатів;

2 бали – логічна послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Годин	Методи та форми навчання	Оцінювання рівня сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Максимальний бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1								
Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку					18			
УР* 1	Оцінювання циклічності економічного розвитку	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку	Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Оцінювання циклічності економічного розвитку у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2	
		СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, огляд теоретичного матеріалу з теми. Визначення причин циклічності та рушійних сил прогресу	Презентація	2	
УР* 1	Знання характеристик інновацій	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку	Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Визначення впливу інновацій на зміну чистого прибутку в плановому періоді у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2	

1		2	3		4		5	6
УР* 1	Знання характерних рис інновацій	2	СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення характерних рис інновацій, відмінності понять "інноваційний продукт" та "інноваційна продукція", напрямів інноваційного розвитку підприємства в сучасній економіці	Презентація	2
УРІА* 1	Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємства	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	Робота на лекції	2
				2	Лабораторне заняття	Вибір напрямку інноваційного розвитку підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
			СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення критеріїв оптимальності під час вибору інноваційного розвитку підприємства та напрямів розвитку ринкових можливостей	Презентація	2
УР* 1	Вибір напрямків інноваційного розвитку підприємства	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Вибір напрямів розвитку підприємства: інноваційний аспект	Робота на лекції	2
				2	Лабораторне заняття	Вибрати напрямок інноваційного розвитку підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
			СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення критеріїв оптимальності при виборі інноваційного розвитку підприємства та напрямків розвитку ринкових можливостей	Презентація	2

1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 2					50			
Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект								
УР* 2	Знання функціонального призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Інноваційна інфраструктура	Робота на лекції	2
			Ауд.	2	Лабораторне заняття	Здійснення оцінювання ефективності інноваційних процесів у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою. Визначення функціонального призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури. Ідентифікація заходів активізації становлення та розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури	Презентація	2
УР* 2	Знання моделей інформаційно-комунікаційних систем	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект	Робота на лекції	2
			Ауд.	2	Лабораторне заняття	<i>Колоквіум</i> за темами 1 – 5	Колоквіум	20
			СРС	7	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення моделей інформаційно-комунікаційних систем Підготовка до колоквіуму за темами 1 – 5	Перевірка домашнього завдання	4
УР* 2	Знання системи методів державного регулювання інноваційної діяльності персоналом проекту	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект	Робота на лекції	2
			Ауд.	2	Лабораторне заняття	Ухвалення оптимального маркетингового інноваційного рішення у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
			СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Визначення складових інституційного забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні	Презентація	2

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6	
УР* 2 Знання Національні інноваційні системи	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Національні інноваційні системи	Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Здійснення оцінювання інноваційного потенціалу підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення основних елементів національної інноваційної системи України	Презентація	2
УР* 2 Ухвалення оптимальних маркетингових інноваційних рішень	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Маркетинг інновацій	Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Здійснення дослідження ринку інновацій та розроблення критеріїв його сегментування	Активна участь у роботі	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Визначення завдань маркетингу інновацій під час реалізації стратегій втягування інновацій ринком, прощтовхування інновацій ринком	Презентація	2
Змістовий модуль 3							
Стратегії інноваційного розвитку підприємства							32
УР* 3 Вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект	Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства у середовищі <i>Microsoft Excel</i>	Активна участь у роботі	2
		СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Визначення інноваційної стратегії певного підприємства, основні елементи його бізнес-моделі	Презентація	2

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4				5	6
УР* 3 Здійснення оцінки інноваційного потенціалу підприємства	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства		Робота на лекції	2
			2	Лабораторне заняття	Колоквіум за темами 6–10		Колоквіум	20
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Визначення та оцінювання елементів інноваційного потенціалу підприємства.		Перевірка домашнього завдання	4
Усього годин		120	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни					100
3 них								
аудиторні		40	33 %		<i>поточний контроль</i>			100
самостійна робота		80	67 %					

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
Колоквіум					Колоквіум					
20					20					

Примітка. T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Лабораторні заняття	Презентація	Експрес-опитування	Перевірка домашнього завдання	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1 Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку	Тема 1	1 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
	Тема 2	2 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
	Тема 3	3 тиж-день	2	1	1	–	2	–	6
Змістовий модуль 2 Ресурсне забезпечення розвитку підприємства: інноваційний аспект	Тема 4	4 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
	Тема 5	5 тиж-день	2	–	–	–	4	20	26
	Тема 6	6 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
	Тема 7	7 тиж-день	2	1	1	–	2	–	6
	Тема 8	8 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
Змістовий модуль 3 Стратегії інноваційного розвитку підприємства	Тема 9	9 тиж-день	2	1	–	1	2	–	6
	Тема 10	10 тиж-день	2	–	–	–	4	20	26
Усього			20	8	2	6	24	40	100

Підсумкова оцінювання з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ (табл. 10.4).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінювання ЄКТС	Оцінювання за національною шкалою	
		для заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література**11.1. Основна**

1. Ганущак-Єфіменко Л. М. Інноваційний розвиток підприємств [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ганущак-Єфіменко, О. В. Гуменна. – Київ : [НаУКМА], 2015. – 280 с.

2. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / за ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль : ПП "Принтер Інформ", 2015. – 224 с.

3. Лепейко Т. І. Управління інноваційними процесами на промислових підприємствах : методологія та практика : монографія / Т. І. Лепейко, М. О. Боярська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 220 с.

4. Пономаренко В. С. Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємств : монографія / В. С. Пономаренко, І. В. Гондарева ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Пономаренка В. С. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 404 с.

5. Стадник В. В. Маркетинг-менеджмент інноваційного розвитку підприємства : монографія. / В. В. Стадник, О. П. Мельничук, М. А. Йохна. – Хмельницький : ПП Гонта А. С., 2013. – 206 с.

6. Старченко Г. В. Організаційне управління інноваційним розвитком проектно-орієнтованих підприємств : монографія / Г. В. Старченко. – Харків : Вид. "Діса плюс", 2015. – 148 с.

7. Стратегія підприємства: зміна парадигми управління та інноваційні рішення для бізнесу [Текст] : колективна монографія / [А. П. Наливайко, О. М. Гребешкова, О. Г. Малярчук та ін.] ; за ред. А. П. Наливайка ; ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана". – Київ : КНЕУ, 2015. – 399 с.

8. Чухрай Н. І. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : підручник / Н. І. Чухрай, О. П. Просович ; Національний ун-т "Львівська політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – 500 с.

9. Шульгіна Л. М. Інноваційний розвиток підприємств: формування стратегій [Текст] : монографія / Л. М. Шульгіна, В. В. Юхименко ; Нац. техн. ун-т України "КПІ". – Київ : Univest PrePress, 2015. – 212 с.

10. Ястремська О. М. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : навч. посіб. / О. М. Ястремської, Г. В. Верещагіної. – Харків : ІНЖЕК, 2010. – 340 с.

11.2. Додаткова

11. Андрушків Б. М. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [навч. посіб.] / Б. М. Андрушків, Л. М. Мельник, Л. Я. Малюта. – Тернопіль : ТНТУ, 2010. – 278 с.

12. Василенко М. Д. Інноваційний розвиток в умовах неоліберальної економіки: економіко-правовий аналіз / М. Д. Василенко // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 64. – С. 402–410.

13. Верещагіна Г. В. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій / Верещагіна Г. В. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 226 с.

14. Гавкалова Н. Л. Менеджмент персонала : учеб. пособ. – Харків : ИНЖЭК, 2009. – 295 с.

15. Ганзюк С. М. Фінансування інноваційної діяльності [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / С. М. Ганзюк ; Дніпродзержинський держ. техн. ун-т. – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. – 133 с.

16. Ганущак-Єфіменко Л. Інноваційна культура як чинник сприяння розвитку інтеграційної взаємодії [Текст] / Л. Ганущак-Єфіменко // Актуальні Проблеми Економіки. – 2013. – № 11. – С. 71–76.

17. Геєць В. М. "Інноваційна Україна – 2020": основні положення національної доповіді : стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 травня 2015 року / В. М. Геєць // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 7. – С. 14–22.
18. Гондарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств : монографія / І. В. Гондарева. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 480 с.
19. Гораль Л. Т. Аналітична оцінювання інноваційної діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг / Л. Т. Гораль, З. А. Мацук // Фінанси України. – 2015. – № 6. – С. 72–82.
20. Готра В. В. Напрями активізації інноваційного розвитку національної економіки / В. В. Готра // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2015. – № 12. – С. 99–114.
21. Гриньова В. М. Оцінювання результативності інноваційної діяльності підприємства : монографія / В. М. Гриньова. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 227 с.
22. Гудзь О. Є. Концептуальні підходи до формування портфеля інноваційних стратегій підприємства / О. Є. Гудзь // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Т. 1, вип. 11. – С. 85–91.
23. Дергачова В. В. Інноваційна політика [Текст] : навч. посіб. / В. В. Дергачова, К. О. Бояринова ; Нац. техн. ун-т України "Київський політехн. ін-т". – Київ : Кондор, 2014. – 422 с.
24. Довгаль О. А. Інноваційна економіка : навчальний посібник / О. А. Довгаль, Г. В. Довгаль. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 148 с.
25. Європейський вектор економічного розвитку [Текст] = European vector of economic development : наук. журнал / Дніпропетровський ун-т імені Альфреда Нобеля. // Економічні науки. – Вип. 2 [17]. – Дніпропетровськ, 2014. – 300 с.
26. Європейські інноваційні проекти в Україні / Л. Г. Руденко, Є. О. Маруняк, О. Г. Голубцов [та ін.] // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 7. – С. 65–74.
27. Ілляшенко С. М. Управління знаннями як основа інноваційного розвитку підприємства / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна, Н. С. Ілляшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 173–181.
28. Інновації: проблеми науки і практики: [монографія] / за ред. В. С. Пономаренка, О. М. Кизима, О. М. Ястремської. – Харків : ФОП Павленко О. Г., ВД "ІНЖЕК", 2010. – 297 с.

29. Йохна М. А. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: [навч. посіб.] / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 327 с.
30. Карп'юк О. П. Регулювання інноваційних процесів в економіці [Текст] : монографія / О. В. Карп'юк. – Київ : ННЦ "ІАЕ", 2015. – 200 с.
31. Косенко О. П. Дослідження проблем розвитку українського ринку інтелектуально-інноваційних технологій та розроблення шляхів їх вирішення / О. П. Косенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 2. – С. 144–158.
32. Лепейко Т. І. Методичний підхід до побудови моделі функціонування та розвитку підприємства / Т. І. Лепейко, О. В. Мазоренко // Ліберманівські читання – 2010: економічна спадщина та сучасні проблеми : монографія / під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Пономаренка. – Харків : ФОП Павленко О. Г.; ВД "ІНЖЕК", 2010. – С. 293–308.
33. Лепейко Т. І. Методологія і технологія управління сучасними підприємствами: теоретичний та практичний аспекти: монографія / Т. І. Лепейко, О. І. Пушкар, І. А. Грузіна та ін.; за заг. ред. Т. І. Лепейко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 323 с.
34. Лепейко Т. І. Процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства: монографія / Т. І. Лепейко, А. В. Котлик. – Харків : ХНЕУ, 2012. – 314 с.
35. Лепейко Т. І. Управління персоналом підприємства в умовах невизначеності (поведінковий підхід) : монографія / Т. І. Лепейко, О. М. Миронова. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 234 с.
36. Лук'яненко О. Д. Інноваційний імператив конкурентоспроможного розвитку України в європейському економічному просторі [Текст] : [наук. вид.] / Лук'яненко О. Д., Федірко О. А. ; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. економічний ун-т імені Вадима Гетьмана", Ін-т глобальної економічної політики. – Київ : КНЕУ, 2013. – 56 с.
37. Мазоренко О. В. Методичні аспекти оцінки інформаційного середовища функціонування та розвитку підприємства / О. В. Мазоренко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" : збірник наукових праць. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2013. – № 52 (1025). – С. 104–110. – (Серія : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства).
38. Мазоренко О. В. Подход к оценке уровня информационного обеспечения функционирования и развития предприятия / О. В. Мазоре-

нко // Учет и статистика : научно-практический журнал. – Ростов-на-Дону : РГЭУ, 2013. – № 1 (29). – С. 113–120.

39. Мамонтова Н. А. Стимулювання інноваційної активності як передумова підвищення технологічного рівня економіки / Н. А. Мамонтова // Економіка і управління. – 2015. – № 2. – С. 36–41.

40. Марченко О. С. Національна інноваційна система як інтегратор знань / О. С. Марченко, О. В. Ярмак. – Харків : Видавничий Дім "ІНЖЕК", 2012. – 242 с.

41. Кузьминчук Н. В. Інноваційний розвиток як складова формування конкурентоспроможності промислового підприємства: теоретичний аспект [Текст] / Н. В. Кузьминчук // Науковий вісник Ужгородського університету / ред. кол.: В. П. Мікловда, В.І. Ярема, В.О. Приходько та ін. – Ужгород : Вид. УжНУ "Говерла", 2014. – Вип. 2 (43). – С. 11–16. – Серія: Економіка.

42. Рогоза М. Є. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми : монографія / М. Є. Рогоза, К. Ю. Вергал. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 136 с.

43. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Т. О. Скрипко. – Київ : Знання, 2011. – 243 с.

44. Соболева Т. О. Інтеграція наукових досліджень та маркетингу в управлінні інноваційною діяльністю організації / Т. О. Соболева // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2007. – №5. – Т.3. – С. 252–255.

45. Сусіденко Ю. В. Аналіз стану інноваційної діяльності в Україні / Ю. В. Сусіденко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Т. 1, вип. 11. – С. 97–102.

46. Терьошкіна Н. Є. Інноваційна політика як інструмент реалізації національної інноваційної стратегії / Н. Є. Терьошкіна // Економіка розвитку. – 2015. – № 2. – С. 21–29.

47. Шипуліна Ю. С. Оптимізація рівня інноваційної культури підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки / Ю. С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 2. – С. 159–169.

48. Шипуліна Ю. С. Управління формуванням та розвитком інноваційної культури підприємства / Ю. С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 1. – С. 202–212.

49. Щербак В. Г. Управління торговою маркою в механізмі товарної інноваційної політики підприємства : монографія / В. Г. Щербак, Г. О. Холодний, О. В. Птащенко та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 252 с.

50. Ястремська О. М. Інноваційна економіка . навч. посіб / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 228 с.

51. Ястремська О. М. Інноваційна діяльність промислових підприємств: результати оцінювання / О. М. Ястремська, П. О. Доуртмес // Бізнес Інформ. – 2016. – № 4. – С. 161–168.

11.3. Інформаційні ресурси

52. Андрусів У. Я. Інноваційний розвиток як чинник забезпечення технологічного розвитку регіонів [Електронний ресурс] / У. Я. Андрусів // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 184–189. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_3_41.

53. Бондарчук Н. В. Інноваційний розвиток як шлях забезпечення економічної стійкості держави до зовнішніх загроз [Електронний ресурс] / Н. В. Бондарчук // Вісник Академії митної служби України. – 2011. – № 2. – С. 189–193. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2011_2_28. – (Сер. : Державне управління).

54. Гончаренко О. В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств у контексті формування інформаційної економіки [Електронний ресурс] / О. В. Гончаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10. – С. 103–109. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_10_16.

55. Денисенко М. П. Інноваційний розвиток суспільства на основі інтелектуального капіталу [Електронний ресурс] / М. П. Денисенко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 15–19. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_6

56. Дідченко О. І. Сутність поняття "інноваційний розвиток" підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Дідченко, А. В. Ткачук // Економічний вісник ДВНЗ "Український державний хіміко–технологічний університет". – 2015. – № 2. – С. 36–41. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/evdvnz_2015_2_9.

57. Захаркіна Л. С. Удосконалення методичних підходів до вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства [Текст] / Л. С. Захаркіна, Б. О. Будьоний, О. О. Захаркін // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2010. – № 8. – С. 59–65. – Режим доступу : http://library.kpi.kharkov.ua/vestnik/2010_8/stati/zaharkina_budionui_zaharkin.pdf.

58. Македон В. В. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: теорія та методологія [Електронний ресурс] / В. В. Македон, Д. С. Рубець // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2013. – № 45. – С. 75–86. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcpitp_2013_45_14.
59. Карпов В. А. Спектральний і гармонійний аналіз циклічності макроекономічного розвитку України / В. А. Карпов, А. А. Фіалковська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readera.org/article/spektralnyi-i-harmoniynyi-analiz-tsyeklichnosti-makroekonomichnoho-rozvyetku-10153091.html>.
60. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств: реалії та інструменти забезпечення [Електронний ресурс] / О. Ф. Овсянюк-Бердадіна // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 19(2). – С. 117–121. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2015_19\(2\)__19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2015_19(2)__19).
61. Пасека С. Р. Інноваційний розвиток соціально-трудоного потенціалу регіону: інституціональні основи [Електронний ресурс] / С. Р. Пасека // Фінансовий простір. – 2013. – № 1. – С. 111–115. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2013_1_26.
62. Полінкевич О. Критерії розмежування понять "інновації", "інноваційний процес" та "інноваційний розвиток підприємства" в новій економіці [Електронний ресурс] / О. Полінкевич // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 4. – С. 31–36. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_4_7.
63. П'ятницька Г. Т. Інноваційний розвиток організацій: невід'ємні складові та чинники впливу [Електронний ресурс] / Г. Т. П'ятницька // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 76–91. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2013_3_10.
64. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення [Електронний ресурс] / Л. Федулова // Економічна теорія. – 2013. – № 2. – С. 28–45. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2013_2_4.
65. Філіппова С. В. Інноваційний розвиток вітчизняних промислових підприємств: основні проблеми та тенденції [Електронний ресурс] / С. В. Філіппова, П. В. Воронжак // Економічні інновації. – 2015. – Вип. 60(3). – С. 336–341. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2015_60\(3\)__38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2015_60(3)__38).
66. Ястремська О. М. Технологічне оновлення суб'єктів господарювання на основі інноваційного розвитку [Електронний ресурс] / О. М. Ястремська // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2014. – № 1. – С. 4–14. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2014_1_3.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Управління розвитком ІІ" за Національною рамкою кваліфікацій України

57

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку					
Оцінювання циклічності економічного розвитку.	Визначати властивості інноваційного розвитку	Знання основ циклічності в економічних теоріях	Вміння визначати фактори інноваційного розвитку	Презентувати способи поширення інновацій	Відповідальність за формування та розвиток інноваційних кластерів
Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку					
Знання характерних рис інновацій	Визначати термін "інновація", варіанти його трактування, характерні їхні риси та ключові компоненти інновацій	Знання підходів до розуміння терміну "інноваційний розвиток"	Вміння визначати напрями інноваційного розвитку організації	Презентувати принципи ефективної діяльності інноваційних підприємств	Відповідальність за здійснення інноваційного розвитку

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Вибір напрямків розвитку підприємства: інноваційний аспект					
Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємства	Визначати основні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства	Знання класифікації напрямів інноваційного розвитку	Вміння визначати критерії оптимальності вибору напрямів інноваційного розвитку	Презентувати методи аналізу вибору напрямів інноваційного розвитку підприємства	Відповідальність за очікуваний ефект від впровадження та реалізації прямої інноваційного розвитку
Тема 4. Інноваційна інфраструктура					
Знання функціонального призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури	Визначати інноваційну інфраструктуру та її функції	Знання основних елементів інноваційної інфраструктури, її завдань	Вміння визначати функції суб'єктів інноваційної інфраструктури	Презентувати джерела фінансування суб'єктів інноваційної інфраструктури	Відповідальність за комерціалізацію інноваційного продукту
Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології в забезпеченні розвитку: інноваційний аспект					
Знання моделей інформаційно-комунікаційних систем.	Визначати комунікації в системі організаційного керування	Знання інформаційно-комунікаційних технологій та їхніх компонентів	Вміння визначати основні стратегічні пріоритети та ключові заходи у сфері інноваційного розвитку	Презентувати тенденції розвитку ринку інноваційної ІТ-продукції	Відповідальність за розрахунок індикаторів індексу інформаційних і комунікаційних технологій економіки знань

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Інституційне забезпечення розвитку: інноваційний аспект					
Знання системи методів державного регулювання інноваційної діяльності	Визначати основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності	Знання методів стимулювання інноваційної діяльності	Вміння визначати правові підвалини інноваційної діяльності та здійснювати інституційний супровід інноваційної діяльності	Презентувати інститути, що забезпечують сертифікацію інноваційної продукції	Відповідати за захист прав інтелектуальної власності та експертизу проектів
Тема 7. Національні інноваційні системи					
Знання Національної інноваційної системи	Визначати інноваційну систему	Знання концепції національних інноваційних систем, загальної теорії систем	Вміння визначати ключові проблеми формування і розвитку національних інноваційних систем в Україні	Презентувати зарубіжний досвід формування моделей інноваційної системи	Ухвалення ефективних управлінських рішень щодо відповідності національній інноваційній системі
Тема 8. Маркетинг інновацій					
Ухвалення оптимальних маркетингових інноваційних рішень	Визначати маркетинг інновацій та принципи реалізації маркетингових заходів	Знання об'єктів ринку інновацій та класифікації ринкових потреб	Вміння визначати особливості товарної інноваційної діяльності	Презентувати різновиди функціональних послідовностей інноваційного процесу	Відповідальність за вибір оптимального маркетингового інноваційного рішення

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі розвитку підприємства: інноваційний аспект					
Вибір інноваційної стратегії розвитку підприємства	Визначати інноваційну стратегію та бізнес-модель підприємства, її основні елементи	Знання особливостей формування (розроблення) інноваційної стратегії розвитку підприємства	Вміння визначати інноваційну мету та етапи реалізації інноваційної стратегії розвитку підприємства	Презентувати особливості управління інноваційним проектом та схеми його реалізації, переваги та недоліки	Відповідати за оцінювання ефективності інноваційної діяльності
Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства					
Здійснення оцінювання інноваційного потенціалу підприємства	Визначати підходи до тлумачення поняття інноваційний потенціал	Знання факторів впливу на інноваційний потенціал підприємства	Вміння формувати систему показників для оцінювання інноваційного потенціалу підприємства	Презентувати матрицю інноваційного потенціалу	Відповідальність за визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	16
5. Теми лабораторних занять.....	17
5.1. Приклади типових лабораторних завдань за темами.....	19
6. Самостійна робота.....	23
6.1. Контрольні запитання для самодіагностики	26
7. Індивідуально-консультативна робота	33
8. Методи навчання	34
9. Методи контролю	37
10. Розподіл балів, які отримують студенти	44
11. Рекомендована література.....	50
11.1. Основна	50
11.2. Додаткова	51
11.3. Інформаційні ресурси.....	55
Додатки.....	57

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ II

**Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
спеціалізації "Управління проектами"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Строкович** Ганна Віталіївна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 220 ЕВ. Обсяг 62 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*